



**Türkiye’de Yürütülmüş Olan Çocuk Bakım Kuruluş Modeli Konulu Tezlerin
İncelenmesi: Bibliyometrik Analiz**

Investigating the Theses on Child Care Institution Model Conducted in Türkiye:
Bibliometric Analysis

Burak Can KORKMAZ^{*1}, Zeynep AKDEMİR²,

¹Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Psikolojisi Doktora Programı, Ankara, Türkiye

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Doktora Programı, Ankara, Türkiye

Özet

Bu araştırma kapsamında Türkiye’de gelişimini sürdüren ve tamamı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin yazılan tezler incelenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye’de hizmet vermekte olan çocuk bakım kuruluş modelleri için geçmişten günümüze kadar kullanılan tüm isimleri anahtar kelime olarak ayrı ayrı dahil edilerek ulusal tez merkezi veri tabanında taratılmış ve sonucunda 250 teze ulaşılmıştır. Bu anlamda ulaşılan tezlerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiş olup 12 farklı değişken açısından incelenmesi sağlanmıştır. Tezlerin büyük bir kısmı (%81.6) yüksek lisans düzeyinde yürütülmüştür. 1986 yılından beri yazıldığı görülen bu konudaki tezlerin son yıllarda oldukça azaldığı tespit edilmiştir. Tezlerin çoğunluğunda (%66) nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. En fazla tez (%30.4) şu an hizmet vermeyen yetiştirme yurdu modelinde yürütülmüştür. İhtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi modelinde ise henüz çalışma gerçekleştirilmemiştir. 64 farklı ilde tez çalışmasının yürütüldüğü belirlenmiştir. Konu alanına göre en fazla Sosyal Hizmet konusunda (%29.6) tez yazılmıştır. Tezlerin genel olarak çocukların yaşantılarını (%70) incelemeyi amaçladıkları saptanmıştır. Sosyal Bilimler Enstitüsünde bulunan araştırmacıların (%49.2) bu konuya daha fazla ilgi duyduğu tespit edilmiştir. Bu konudaki en fazla tez çalışması (%20) Sosyal Hizmetler ana bilim dalındaki araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

*Yazışma Adresi: Burak Can KORKMAZ, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Bağlum Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü), Ankara, Türkiye

E-posta adresi: bc.korkmaz@outlook.com

Gönderim Tarihi: 25 Şubat 2025. Kabul Tarihi: 9 Mayıs 2025.

Yazar sırasına göre ORCID: 0000-0002-7122-9289; 0009-0009-5157-7137

Çalışmanın sonucunda son yıllarda yeterli tez çalışması yapılmadığı ve özellikle ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi modeline daha fazla ilgi gösterilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çocuk bakım kuruluş modeli, çocuk evi, çocuk evleri sitesi, ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi, bibliyometrik analiz.

Abstract:

Within the scope of this research, theses written on childcare institution models affiliated with the Ministry of Family and Social Services were examined. In this sense, a bibliometric analysis of the theses was performed. Most theses (81.6%) were conducted at the master's level. The number of theses written on this subject, which have been written since 1986, has decreased considerably in recent years. Most of these (66%) used the quantitative research method. Most of these (30.4%) were conducted using the orphanage model, which is currently not in service. No study has been conducted on the specialized children's home site model. It was determined that thesis studies were conducted in 64 different provinces. According to the subject area, most of these were written on the subject of Social Services (29.6%). Theses generally aimed to examine the outcomes of children (70%). Researchers in the Social Sciences Institute (49.2%) were more interested in this subject. Researchers in the Social Services department carried out the highest number of theses on this subject (20%). As a result of research, it was determined that in recent years, not enough theses were conducted and that more attention should be paid to the specialized children's home site model.

Keywords: child care institution model, children's homes, children's homes sites, specialized children's homes sites, bibliometric analysis.

© 2025 Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. Tüm Hakları Saklıdır.

1. Giriş

Çocuk koruma sistemi tüm dünya devletlerinin önceleyerek önemseydiği insan hakları mekanizmasıdır (Bruning ve Doek, 2021). Bu anlamda devletler tarafından oluşturulan kanunlar ve uygulanan politikalar çocuk koruma sisteminin çerçevesini çizmektedir (Dias, Nunes, Coelho, Martinho, ve Santos, 2024). Etkili

bir çocuk koruma sistemiyle çocukların ihmal ve istismarının önüne geçilebilmektedir (Cullin, 2022). Ancak diğer taraftan gelişmiş bir çocuk koruma sistemi bulunmayan ülkelerde çocukların çoğunun savunmasız ve istismara açık olduğu bildirilmektedir (Muridzo ve Chikadzi, 2020). Gelişmiş ve Türkiye’nin de içinde bulunduğu çoğu gelişmekte olan ülkeler bu konuda çeşitli koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarına başvurmaktadır (Orangi ve Kooshki, 2022). 2005 yılında yayımlanan Çocuk Koruma Kanunu ile Türkiye’de uygulanmaya başlayan koruyucu ve destekleyici tedbirler; çocuğun ailesinin yanında mevcut sorunları konusunda rehberlik almasını öngören Danışmanlık Tedbiri, çocuğun eğitim ve öğretim faaliyetleri konusunda devamlılığının sağlanmasına ilişkin çalışmaları içeren Eğitim Tedbiri, çocuğa bakım veren kişinin görevini herhangi bir sebeple yerine getirememesi sonucu kurum bakımı altına alınmasını ifade eden Bakım Tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının desteklenmesini belirten Sağlık Tedbiri ve ailesinin yanında bulunan çocuğa ailesiyle birlikte kalacak yer imkanı sağlayan Barınma Tedbidir (Resmi Gazete, 2005). Bu anlamda Türkiye’de mahkemeler tarafından en fazla verilen tedbir kararının bakım tedbiri olduğu tespit edilmiş olup koruma sistemi içerisindeki çocuklar için ülkemizdeki en yaygın hizmetin kurum bakımı olduğu bildirilmektedir (Atak, 2022; Balcı, 2019; Yolcuoğlu, 2009). Türkiye’de yer alan çocuk bakım hizmetleri, çocuk koruma sisteminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Yıldırım, 2017). Dolayısıyla çocuk koruma sisteminin bir unsuru olan çocuk bakım hizmet modellerine ilişkin yürütülen araştırmaların gelecek kanun ve politikalara kaynaklık etmesi açısından önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de çocuk koruma sistemi kapsamında bakım tedbiri içerisinde uygulanan hizmet modelleri; aile odaklı hizmet modelleri ve kurum odaklı hizmet modelleridir. Aile odaklı hizmetler; evlat edindirme, koruyucu aile ve sosyal ekonomik destek (SED) olarak üçe ayrılırken kurum odaklı hizmet modelleri ise geçmişten günümüze farklı isimlerle anılan çocuk bakım kuruluş modellerini ifade etmektedir (Mısırlı, 2020). Aile odaklı hizmet modellerine nazaran çocuk bakım kuruluş modellerinin etkinliği konusunda literatürde fikir birliğine varılamamıştır (Özaydın, İmir, Kılınç, ve Bektaş, 2021). Bazı çalışmalar (İzci ve Mazman, 2021; Sadak ve Yıldırım, 2020) çocuk bakım kuruluş modellerinin çocuklara olumsuz etkisi bulunduğunu ifade ederken bazı çalışmalar ise (Erdoğan ve Tuncer, 2018; Şenocak, 2006) çocuğun optimal gelişimi açısından yeterli ve etkili olduğunu savunmaktadır. Diğer taraftan çocuk bakım kuruluş modellerinde çalışan personellerin tükenmişlik (Yıldız ve Karataş, 2024) ve düşük iş doyumu (Erbay ve Aslan, 2017) problemleri ile karşı karşıya olduğu bildirilmektedir. Bu durum çocuk bakım kuruluş modelinin işleyişini ve çocukların

çıkıklarını etkileyebilmektedir (Erbay ve Aslan, 2017; Semerci, Tatal, Acar, ve Yaman, 2020). Hatta çocuk bakım kuruluş modelinin türüne göre tükenmişlik düzeyinin değiştiğini öne süren çalışmalar mevcuttur (Gülmen, Kale ve Avcı, 2023). Dolayısıyla çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin araştırmalar, mevcut sorunların çözümü ve gelecek politikaların şekillenmesi açısından önemli görülmektedir.

Cumhuriyet'ten önceki dönemlerde çocuklara sunulan hizmetler daha çok hayırseverlik çalışmaları ile bireysel girişimler üzerinden yürütülmüştür (Aksoy, 2023). Yetiştirme yurtları 1949-1983 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet vermiştir (Elmacı, 2022). Çocuk hizmetleri 1983 yılından itibaren Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) tarafından sürdürülmüştür (Sütçü, Batman, Eraslan, ve Demirel, 2023). Türkiye'de koruma ve bakım altına alınan çocukların kalmakta olduğu çocuk bakım kuruluşlarının tamamı 03.06.2011 tarihinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun (SHÇEK) kapanmasıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sorumluluğuna geçmiştir (Yıldırım, 2017). SHÇEK döneminde yetiştirme yurtları, çocuk yuvaları ve sevgi evleri gibi isimlerle anılan çocuk bakım kuruluş modelleri günümüzde daha etkin bir hizmet için düşük kapasiteli birimlerle hizmet vermeyi amaç edinen çocuk evi ve çocuk evleri sitesi şeklinde isimlendirilmektedir (Elmacı, 2019). Bu anlamda çocuk bakım kuruluş modellerinde yaşanan değişim ile birlikte yetiştirme yurtları, çocuk yuvaları ve sevgi evlerinin sayıları giderek azaltılmış olup 2017 yılından itibaren çocuk bakım kuruluş modellerinin tamamı çocuk evleri ve çocuk evleri sitesinden oluşmaktadır (Erbay ve Çalış, 2022).

Olumlu veya olumsuz etkisinden bağımsız olarak çocuk bakım kuruluş modelleri yaygınlığını sürdürmektedir (Baysal, 2017; İzci, 2020). Daha da ötesinde Türkiye'de kuruluş bakımında kalan çocuk sayısı 2023 yılında 14.435 ile son on yıla nazaran en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Benzer bir şekilde 2015 yılında Türkiye'de bulunan 1057 çocuk evi ile 86 çocuk evleri sitesi 2023 yılında 1185 ile 116'ya yükselmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [ASHB], 2024). Buradan hareketle çocuk bakım kuruluşlarının sayısının azalması bir yana giderek arttığı söylenebilir. Bu sebeple çocuk bakım kuruluş modelleri hem politika yapıcılarının hem de araştırmacıların üzerinde durması gereken çocuk koruma sistemine ilişkin önemli bir konudur. Bu konuya ilişkin araştırmacıların mevcut eğilimlerinin ortaya çıkarılması ve literatürdeki boşlukların tespit edilmesi, gelecek çalışmaların referans alması açısından değerli görülmektedir.

Hassas bir grup olan korunma ve bakım altındaki çocuklar hakkında yürütülen pek çok araştırma mevcuttur. Korunma ve bakım altındaki çocukların, hem çocukluk döneminin gerektirdiği muhtaçlık

durumunun elzemliği hem de haklarında bakım tedbiri kararının uygulanıyor olması sebebiyle özel olarak bakım ve ilgiye muhtaç oldukları düşünülmektedir. Bu bağlamda çocuk koruma sistemi halkasına dahil olan bu kesim hakkında yürütülecek olan çalışmalara kaynak olan bilimsel araştırmalar hazırlanırken titiz davranılması ayrıca önem arz etmektedir. Bu anlayışla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yapılacak bilimsel araştırma taleplerine ilişkin çok aşamalı bir prosedür uygulamaktadır. Üniversiteden etik alınması, üniversite etiği dahil olmak üzere gerekli belgelerin çalışma yapılacak çocuk kuruluşlarının bulunduğu il müdürlüklerine verilmesi, il müdürlüklerinin her bir çocuk kuruluşundan çalışmaya dair ayrı ayrı uygundur görüşü alması, il müdürlüğünün bakanlığa bağlı Eğitim ve Yayın Dairesine görüşlerini bildirmesi, belgelerde yapılan incelemenin ardından Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne görüşe sunulması ve son olarak bakanlık makam onayı alınması gerekmekte olup çalışma tamamlandıktan sonra da çalışmaların yayımlanması için izin alınması adına bitmiş halinin yine Bakanlığa iletilmesi istenmekte ve tez dışı çalışmaların (Tezlerin yayımlanma iznini YÖK vermektedir) uygun bulunmaması halinde yayımlanmaması gerektiğine karar verilebilmektedir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [ASHB], 2024). Bütün bunlar değerlendirildiğinde çocuk kuruluşlarına dair tez dışı çalışmalara nazaran tez çalışmalarının nispeten daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Gelecek çalışmalarda ise çalışmaya başlamak adına bu çok aşamalı prosedürlerden geçmesi gereken ve sonucunda da çalışmanın bulgularını yayımlama izni alamama riski altında bulunan tez dışı çalışmalardan ziyade en azından yayımlanma süreci YÖK’e bağlı olduğu bildirilen tez çalışmalarının daha fazla tercih edileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda konuya ilişkin ilgili tezlerin bibliyometrik analizinin yapıldığı bu araştırma, Türkiye’deki çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin yürütülecek çalışmalara kaynak olacaktır.

Bu çalışmanın araştırma sorusu şu şekilde oluşturulmuştur: "Türkiye’de yürütülmüş olan çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezler bazı değişkenler açısından incelendiğinde ortaya çıkan sayısal sonuçların dağılımı nasıldır?". Bu çalışmanın alt araştırma soruları ise aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:

1. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin tez türüne göre dağılımı nasıldır?
2. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin yazıldığı dile göre dağılımı nasıldır?
4. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin kullanılan inceleme yöntemine göre dağılımı nasıldır?
5. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin kullanılan ölçme aracına göre dağılımı nasıldır?

6. Tezlerin çocuk bakım kuruluş modellerine göre dağılımı nasıldır?
7. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin yürütüldüğü illere göre dağılımı nasıldır?
8. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin konu alanına göre dağılımı nasıldır?
9. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin amacına göre dağılımı nasıldır?
10. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
11. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
12. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

Bu araştırma kapsamında Türkiye’de gelişimini sürdüren ve tamamı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin yazılan tezler incelenmiştir. Yazılan tezlerin değişen koşullar ve mevcut yasal düzenlemeler bağlamında incelenerek açıklanması amaçlanmıştır. Bu amaçla Türkiye’deki çocuk bakım kuruluş modellerinin mevcut niceliksel durumu hakkında bilgi sunulması sağlanacaktır.

.2. Gereç ve Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma kapsamında Türkiye’de geçmişten günümüze kadar yapılmış çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin tez çalışmalarının tespit edilerek incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu anlamda Türkiye’de gerçekleştirilen yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin yayımlandığı platform olan Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinde erişime açık olan tezler çalışmaya dahil edilmiştir. Çocuk bakım kuruluş modeline ilişkin tespit edilen tezlerin 12 farklı değişken açısından bibliyometrik analiz kullanılarak değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Bibliyometrik analiz akademik yayınların araştırma eğilimlerini anlamak için başvurulan bir yöntemdir (Alsharif, Salleh, ve Baharun, 2020). Bibliyometrik analiz sayesinde yazılı yayınların nicel özelliklerinin açığa çıkarılması sağlanır (Ellegaard ve Wallin, 2015). Kapsamlı bir bibliyometrik analiz şu aşamaları içerir: 1- Odaklanmış bir çalışma yürütmek adına araştırma sorularını açık ve net bir şekilde belirlemek 2- Konuya ilişkin ilgili literatürün tamamına ulaşmak için doğru veri tabanlarını tespit etmek ve kullanmak 3- Elde edilen verinin doğruluğundan emin olmak amacıyla standardize bir analiz gerçekleştirmek ve tekrar eden çalışmaları çıkarmak 4- Verinin kolay ve etkili bir şekilde anlaşılması adına veriyi görselleştirerek analiz etmek 5- Son olarak elde edilen bulguları araştırma yöntemi ile birlikte detaylı bir şekilde raporlamak ve

yorumlamak (Passas, 2024). Tüm aşamaları doğru bir şekilde planlanmış ve uygulanmış bir bibliyometrik analiz sayesinde alana ilişkin özgün ve anlamlı bir ilerleme adına güçlü temellerin atılması sağlanır. Çünkü bibliyometrik analiz, akademisyenlerin alana ilişkin boşlukları belirlemesine, özgün araştırma fikirleri edinmesine ve alana yapmak istedikleri katkıyı doğru bir şekilde konumlandırmasına olanak tanır (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, ve Lim, 2021).

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubu, 05.10.2024 tarihinde ulusal tez merkezi içerisinde olup isminde çocuk bakım kuruluş modellerinden en az birini içeren 250 tezdten oluşmaktadır. Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modellerinin geçmişten günümüze kadar farklı isimlerle devam ettiği görülmektedir (Sarı, Ergüt, ve Ünlü, 2021). Dolayısıyla bu konuya ilişkin araştırma grubuna eksiksiz bir şekilde ulaşılabilmesi adına eski ve yeni isimlerin hepsi bu çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca çocuk bakım kuruluş modellerinden bazılarının verdiği hizmet yönüyle değişmeden devam ederken sadece isim değişikliğine gidildiği birkaç durum da mevcuttur. Örneğin 2015 yılında yayımlanan yönetmelik içerisinde tanımlanan Çocuk Destek Merkezi isimli çocuk bakım kuruluş modeli 2022 yılında yayımlanan yönetmelik içerisinde isim olarak İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi şeklinde ifade edilmiştir (Resmî Gazete, 2015; Resmî Gazete, 2022). Farklı çocuk bakım kuruluş modeli isimlerinin farklı dönemlerde kullanıldığı ve birbirinin devamı niteliğinde olan modellerin de bulunduğu göz önüne alındığında, bu çalışmanın araştırma grubu için herhangi bir tarih kısıtlamasına gidilmemiştir. Böylece değişen ve değişmeyen bütün yönleriyle çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin Türkiye’de yayımlanmış tezlere ulaşarak genel eğilimin ortaya çıkarılması adına bütüncül bir değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin kullanılan isimler ve kullanıldığı dönemler Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Çocuk Bakım Kuruluş Modellerinin Yıllara Göre Değişimi

Dönem / Yıl Aralığı	Kuruluş Modeli İsmi	Açıklama
1949-1983 (MEB) 1983-2017 (SHÇEK)	Yetiştirme Yurdu	1949-1983 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren yetiştirme yurtları 1983 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesine geçmiştir (Elmacı, 2022).
1938-2017	Çocuk Yuvası	Şefkat Yuvaları, Yetimevi, Ana Kucağı gibi kurumlar 1938 yılında Çocuk Yuvası adı altında birleştirilmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025). 2017 yıl sonu itibari aile çocuk yuvaları kapatılarak çocuk evleri sitesine dönüştürülmüştür (Ervüz, 2020).
2000-günümüz	Çocuk Evleri	İlk çocuk evi 2000 yılında Ankara İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bağlı olarak açılmıştır (Yıldırım ve Işıkhani, 2018).
2000-günümüz	Sevgi Evleri / Çocuk Evleri Sitesi	Sevgi evlerinin 2000'li yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başladığı ifade edilmektedir (Duygulu, 2023). Çocuk Evleri Sitesi modelinin Sevgi Evi modelinin devamı olduğu bildirilmektedir (Yıldırım, 2017).
2006-günümüz	Çocuk Destek Merkezi (ÇODEM) / İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi	2006 yılından itibaren suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocuklar için açılmış olan Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ile Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Çocuk Destek Merkezi ismi altında toplandığı görülmektedir (Balci, 2019). 2022 yılında yayımlanan yönetmelikte ise ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 2022).

Verilerin toplanması

Araştırma kapsamında YÖKTEZ veri tabanında tez adlarında "kurum bakımı", "kuruluş bakımı", "yetiştirme yurdu", "yetiştirme yurtları", "çocuk yuvası", "çocuk yuvaları", "sevgi evi", "sevgi evleri", "çocuk destek merkezi", "çocuk destek merkezleri", "çocuk evi", "çocuk evleri" ve "ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi" anahtar kelimeleri geçen tezler için tarih sınırı konulmaksızın tarama gerçekleştirilmiş olup sırasıyla 51, 1, 51, 50, 25, 16, 1, 4, 1, 9, 4, 59, 0 olmak üzere toplam 272 tez bulunmuştur. Aralarından 14'ünün iki ya da üç anahtar kelimeyi birden içerdiğinden tekrar etmesi sebebiyle ve 8'i ise yaşlı/engelli bakım

kurumlarıyla ilgili olduğundan araştırma kapsamına girmemesi nedeniyle toplamda 22 tez çıkarılmıştır ve sonuç olarak bu çalışma için 250 tez incelenmiştir.

Tezlerin değerlendirilmesi adına değişkenlerin belirlenmesi amacıyla çocuk bakım kuruluş modellerine yönelik kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu tarama sonucunda araştırmacılar tarafından 12 farklı değişken belirlenmiştir. Bu değişkenler tezin türü, dili, yılı, kullandığı yöntem, ölçme aracı, içerdiği çocuk bakım kuruluş modeli, gerçekleştiği şehir, hazırlandığı üniversite, ana bilim dalı, konu alanı ve amacıdır.

Bu çalışma kapsamında verilerin sistematik bir şekilde toplanması, kolay bir şekilde analiz edilmesi ve güvenilir bir şekilde kontrol edilmesi adına araştırmacılar tarafından iki farklı form oluşturulmuştur. İlk form içerisinde her bir tezin isminin bir kod ile eşleştirilmesi sağlanmış olup bu kodlar ikinci formda araştırmanın incelemeyi amaçladığı 12 farklı değişken altında yerleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından ayrı ayrı doldurulan formların karşılaştırılması sağlanmış ve tutarlılığın %96 ile yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın hem veri toplama hem de verileri analiz etme sürecinde uzmandan yararlanılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple değişkenlerin belirlenmesi, formların oluşturulması ve veri toplama sürecinin bitmesi ile başlayan analiz aşamasında uzman görüşüne başvurularak güvenilirliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Verilerin analizi

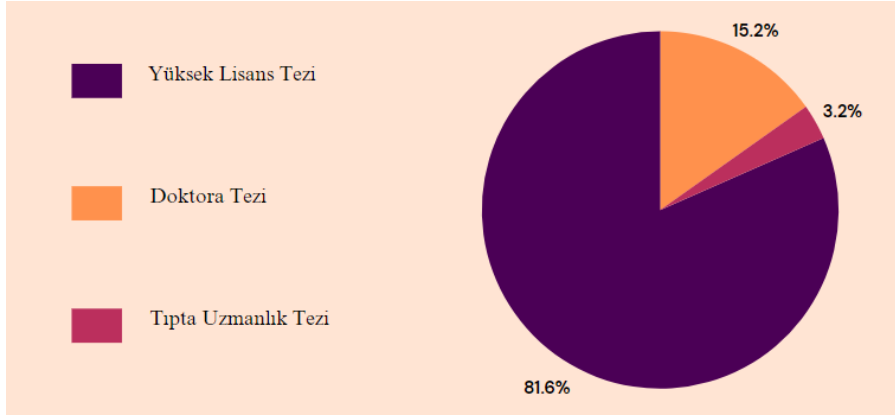
Bu çalışma kapsamında toplanan verilerin değerlendirilmesi için bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Her bir değişkenin altında bulunan kodların sayısı ve dağılımı incelenerek değişkene ilişkin veriler elde edilmiştir. Daha önce belirlenmiş kıstaslara göre elde edilen bu verilerin grafik ve tablolar şeklinde görselleştirilerek sunulması sağlanmıştır. Ortaya konulan bulgular ilgili literatür göz önünde bulundurularak yorumlanmış ve tartışılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında Türkiye’de hizmet vermekte olan çocuk bakım kuruluş modelleri için geçmişten günümüze kadar kullanılan tüm isimleri anahtar kelime olarak ayrı ayrı dahil edilmiş olup ulusal tez merkezi veri tabanında taratılmış ve sonucunda 250 teze ulaşılmıştır. Bu anlamda ulaşılan tezlerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiş olup 12 farklı değişken açısından çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin tezlerin incelenmesi sağlanmıştır.

Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

Araştırmaların tez türüne göre dağılımı incelendiğinde %81.6 ile en fazla yüksek lisans tezi (204 adet), %15.2 ile ikinci sırada doktora tezi (38 adet) ve %3.2 ile en az tıpta uzmanlık tezinin (8 adet) bulunduğu görülmektedir. Çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin çalışmaların çok büyük oranda yüksek lisans öğrencileri tarafından gerçekleştirildiği söylenebilir. Diğer taraftan doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin çalışmaları 46 adet olması yönüyle yüksek lisans tezlerine oranla sınırlı sayıda kalmıştır. Şekil 1’de tezlerin tez türüne göre dağılım görülmektedir.



Şekil 1. Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

Yıllara Göre Tez Sayısı Dağılımı

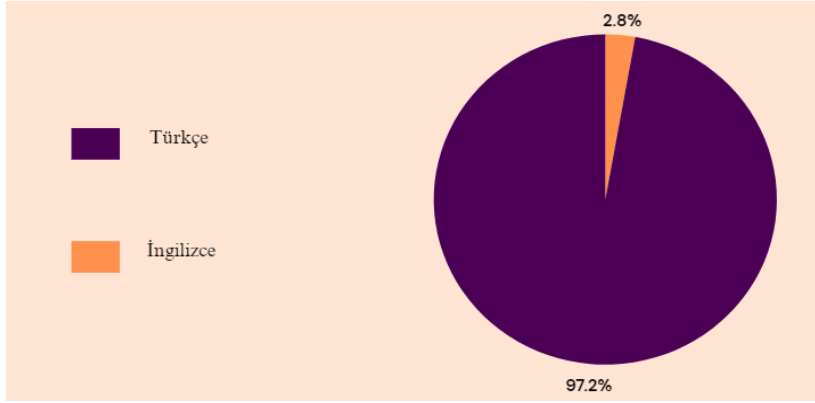
Türkiye’de yürütülmüş çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezler incelendiğinde ilk tezlerin 1986 yılına dayandığı görülmektedir. 2000 yılından önce 49 tez çalışması yürütüldüğü geriye kalan 201 tezin ise 2000 yılı ve sonrasında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla 2000’li yıllarda çocuk bakım kuruluş modelinin çok daha fazla tez çalışmasına konu olduğu söylenebilir. Bu konuya ilişkin en fazla tez çalışması 25 tez ile 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 17’şer tez ile 2022 ve 2018 yılları gelmektedir. Yıllara göre değişken sayılarda tez çalışmasına konu olan çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin 2023 ve 2024 yıllarında yayımlanan tez sayıları göz önüne alındığında son yıllarda konuya olan ilginin azalmış olduğu düşünülebilir. Tablo 2’ye bakıldığında çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin sayısının yıllara göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 2. Yıllara Göre Tez Sayısı Dağılımı

Yıl	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
f	0	7	17	10	9	25	17	12	15	6
%	0	2.8	6.8	4	3.6	10	6.8	4.8	6	2.4
Yıl	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
f	5	7	4	3	6	6	6	5	8	7
%	2	2.8	1.6	1.2	2.4	2.4	2.4	2	3.2	2.8
Yıl	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
f	4	3	4	11	4	5	5	2	4	3
%	1.6	1.2	1.6	4.4	1.6	2	2	0.8	1.6	1.2
Yıl	1994	1993	1992	1991	1990	1989	1988	1987	1986	1994
f	6	4	4	5	3	3	2	1	2	6
%	2.4	1.6	1.6	2	1.2	1.2	0.8	0.4	0.8	2.4

Tezlerin Dillere Göre Dağılımı

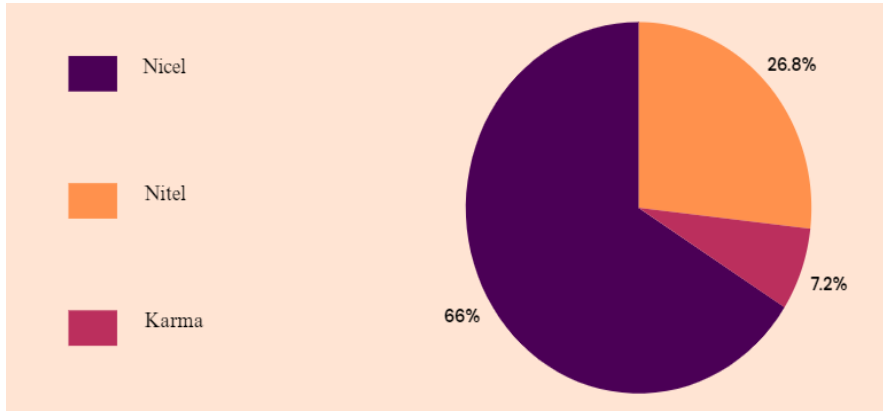
Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeli konulu yürütülen tezlerin yalnızca Türkçe ve İngilizce dillerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu tezlerin en çok Türkçe (243 adet), ikinci olarak ise İngilizce (7 adet) olduğu saptanmıştır. Türkiye’de lisansüstü programların eğitim dilinin ağırlıklı olarak Türkçe olması, tezlerin çoğunlukla Türkçe olması üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Diğer taraftan yabancı literatüre çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin veri sağlama konusunda sınırlı kaldığı gözlemlenen Türkçe dilinde gerçekleştirilmiş tez çalışmalardan türetilen yayınların İngilizce dilinde gerçekleştirilmesi ve bundan sonraki tezlerde de yabancı dilde yayınların artırılması faydalı olabilir. Şekil 2 çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin dillere göre dağılımını göstermektedir.



Şekil 2. Tezlerin Dillere Göre Dağılımı

Tezlerin Kullanılan İnceleme Yöntemine Göre Dağılımı

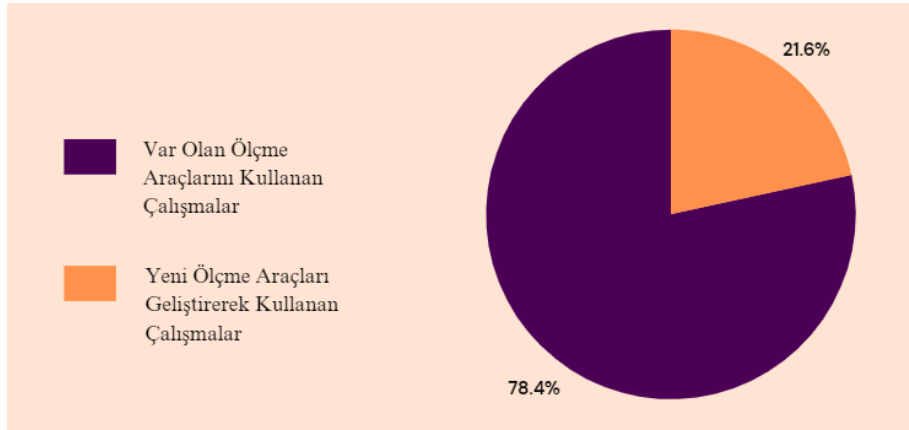
Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeli konulu yürütülen tezler için en fazla kullanılan araştırma yöntemi nicel (165 adet) olarak tespit edilmiştir. İkinci sırada nitel (67 adet) ve son olarak karma yöntem (18 adet) gelmektedir. Tezlerin kullanılan inceleme yöntemine göre dağılımı Şekil 3’te görülmektedir.



Şekil 3. Tezlerin Kullanılan İnceleme Yöntemine Göre Dağılımı

Tezlerin Var Olan veya Geliştirilen Ölçme Araçlarına Göre Dağılımı

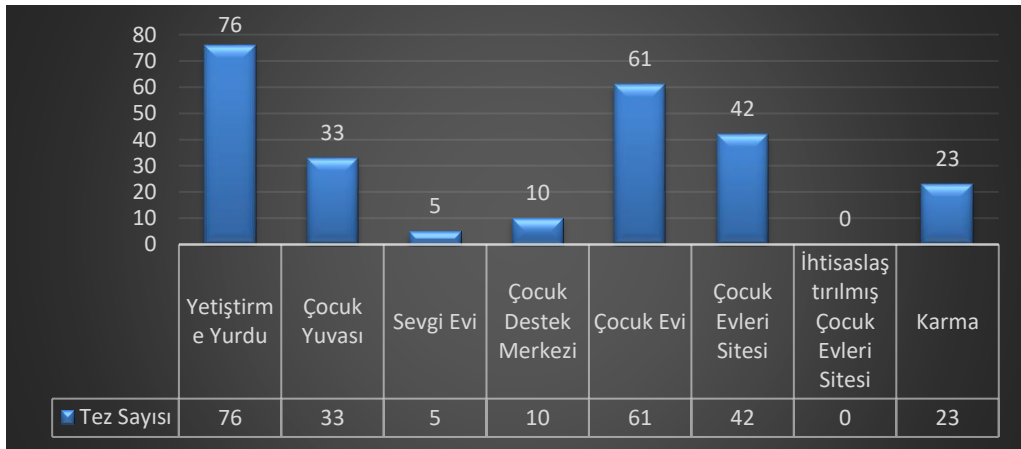
Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin var olan ölçme araçlarını (196 adet) kullanma eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. 54 tez çalışmasının ise yeni bir ölçme aracı geliştirilerek uyguladığı saptanmıştır. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin var olan veya geliştirilen ölçme araçlarına göre dağılımı Şekil 4’te görülmektedir.



Şekil 4. Tezlerin Var Olan veya Geliştirilen Ölçme Araçlarına Göre Dağılımı

Tezlerin İncelediği Çocuk Bakım Kuruluş Modeline Göre Dağılımı

Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin birinci sırada yetiştirme yurdu modelini (76 adet), ikinci sırada çocuk evi modelini (61 adet), üçüncü sırada ise çocuk evleri sitesi modelini (42 adet) incelediği tespit edilmiştir. İhtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi modeli 2022 yılında yayımlanan yönetmelik sonucunda çocuk destek merkezi modelinin yerini almıştır fakat hem 2022 yılından önce hem de sonra bu çocuk bakım kuruluş modeline ilişkin çalışmaların çok sınırlı sayıda kaldığı söylenebilir. Tezlerin çocuk bakım kuruluş modeline göre dağılımı Şekil 5’de görülmektedir.



Şekil 5. Tezlerin Çocuk Bakım Kuruluş Modeline Göre Dağılımı

Tez Araştırmalarının Yürütüldüğü İllere Göre Dağılımı

Türkiye'de “çocuk bakım kuruluş modeli” konulu tezlerin bir kısmı tek bir ilde, bir kısmı ise birden çok ilde yürütülmüştür. Bu anlamda ulaşılan tezdən daha fazla sayıda il bulunmuştur. Tez araştırmalarının en fazla yürütüldüğü il 82 tez ile Ankara'dır. Daha sonra 55 tez ile İstanbul gelmektedir. İstanbul ve Ankara dışında en fazla çalışma yürütülen il olan Konya'da 14 çalışma gerçekleştirilmiştir. Diğer illerdeki çalışmaların da Ankara ve İstanbul'a nazaran oldukça sınırlı sayıda gerçekleştiği görülmektedir. Çalışmaların Ankara ve İstanbul illerine yığılmış durumda olması örneklemin evrene genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Diğer taraftan 64 farklı ilde çocuk bakım kuruluş modeli konulu tez çalışması sürdürüldüğü tespit edilmiş olup bu çalışmaların Türkiye geneline yayılmış olduğu söylenebilir. Fakat 23 ilde yalnızca 1 çalışmanın sürdürülmüş olması ve Ankara ile İstanbul'da toplamda 137 çalışmanın bulunması Ankara ve İstanbul dışındaki araştırmacıların illerinde bulunan çocuk bakım kuruluşlarına karşı ilgisiz olduğunu göstermektedir. Bir taraftan bu bulgu çoğunluk olarak yüksek lisans ve doktora programlarının Ankara ve İstanbul illerinde bulunmasıyla da açıklanabilir. Tez araştırmalarının yürütüldüğü illere göre dağılımı Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Tezlerin En Fazla Yürütüldüğü İlk On İle Göre Dağılımı

İl	f	%
Ankara	82	25.7
İstanbul	55	17.2
Konya	14	4.4
Bursa	10	3.1
İzmir	9	2.8
Kayseri	8	2.5
Adana	7	2.2
Eskişehir	7	2.2
Gaziantep	6	1.9
Diyarbakır / Erzurum	5	1.6

Tezlerin Konu Alanına Göre Dağılımı

Türkiye'de çocuk bakım kuruluş modeline ilişkin tezlerin en fazla içerdiği konu alanı 74 tez ile Sosyal Hizmet olarak tespit edilmiştir. İkinci sırada 47 tez ile Psikoloji, üçüncü sırada 35 tez ile Eğitim ve Öğretim, dördüncü sırada 13 tez ile Sosyoloji ve beşinci sırada 12 tez ile Halk Sağlığı konu alanı olduğu saptanmıştır.

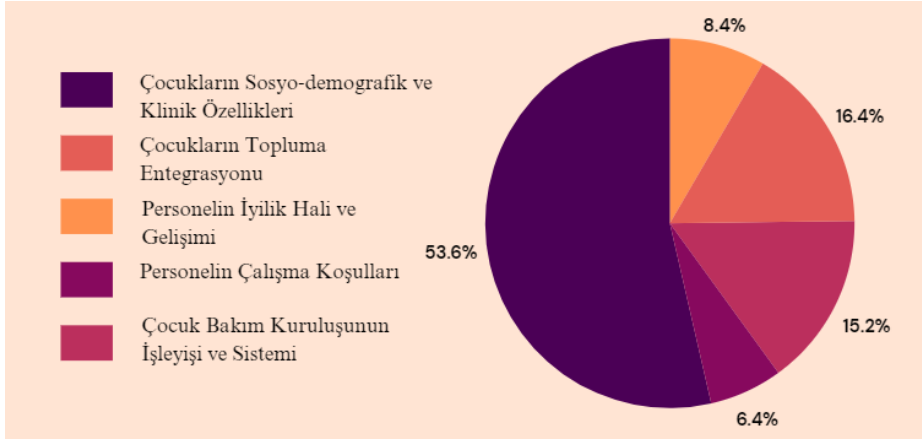
Tezlerin toplam 20 farklı konu alanında yürütüldüğü bulunmuştur. Tezlerin konu alanına ilişkin dağılımı Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4. Tezlerin En Fazla Yürütüldüğü İlk On Konu Alanına Göre Dağılımı

Konu Alanı	f	%
Sosyal Hizmet	74	29.6
Psikoloji	47	18.8
Eğitim ve Öğretim	35	14
Sosyoloji	13	5.2
Halk Sağlığı	12	4.8
Hemşirelik	8	3.2
Psikiyatri	8	3.2
Ev Ekonomisi	7	2.8
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	6	2.4
Din	6	2.4

Tezlerin Amacına Göre Dağılımı

Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeline ilişkin tezlerin yarıdan fazlasının çocukların sosyo-demografik ve klinik özelliklerini (134 tez) inceleme amacıyla olduğu ve ikinci sırada çocukların topluma entegrasyonunu inceleyen tezlerin bulunduğu (41 tez) görülmektedir. Bu bağlamda incelenen tezlerde kuruluş işleyiş ve sistemi ile birlikte çalışan personelin mevcut durumuna da odaklanan az sayıda tez olduğu görülmektedir. Dezavantajlı bir grup olan koruma ve bakım altındaki çocukların çıktıları konusunda yapılan araştırmaların diğer konulara nazaran daha fazla olması, araştırmacıların çocuk bakım kuruluş modellerinden faydalanan çocuklara yönelik araştırma eğilimi olduğunu göstermektedir. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin amaçlarına göre dağılımı Şekil 6’da görülmektedir.



Şekil 6. Tezlerin Amacına Göre Dağılımı

Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

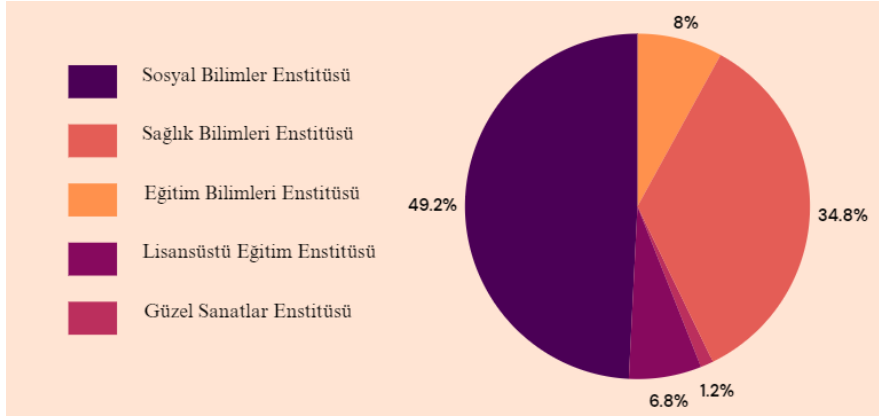
Türkiye’de çocuk bakım kuruluş modeli konulu tez çalışmasının yürütüldüğü toplam 61 üniversite olduğu tespit edilmiştir. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu en fazla tez çalışması gerçekleştirilen üniversite 53 adet tez ile Hacettepe Üniversitesi, ikinci sırada 24 adet tez ile Ankara Üniversitesi, üçüncü sırada 15 adet tez ile Gazi Üniversitesi, dördüncü sırada 11 adet tez ile Selçuk Üniversitesi gelmektedir. Diğer üniversitelerin ise konuya ilişkin 10 veya daha az sayıda tez çalışması yürüttüğü saptanmıştır. 61 üniversitenin 27’sinde yalnızca bir tez çalışması yürütüldüğü görülmüştür. Dolayısıyla çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin bazı üniversitelerde diğerlerine nazaran çok daha fazla ilgi konusu olduğu söylenebilir. Tablo 5 incelendiğinde çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin üniversitelere göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin En Fazla Yürütüldüğü İlk On Üniversiteye Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Hacettepe Üniversitesi	53	21.12
Ankara Üniversitesi	24	9.6
Gazi Üniversitesi	15	6.2
Selçuk Üniversitesi	11	4.4
Üsküdar Üniversitesi	10	4
İstanbul Üniversitesi	9	4.2
Atatürk Üniversitesi	7	2.8
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	7	2.8
Sakarya Üniversitesi	6	2.4
Erciyes Üniversitesi	6	2.4

Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Türkiye’de yürütülmüş çocuk bakım kuruluş modeli konulu tez araştırmalarının 123 tez ile neredeyse yarısının Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütüldüğü görülmektedir. İkinci sırada 87 tez ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü, üçüncü sırada 20 tez ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü, dördüncü sırada 17 tez ile Lisansüstü Eğitim enstitüsü gelmektedir. En az sayıda çalışma ise 3 tez ile Güzel Sanatlar Enstitüsünde gerçekleştirilmiştir. Şekil 7 incelendiğinde çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin enstitülere göre dağılımı görülmektedir.



Şekil 7. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tezlerin ana bilim dalına göre dağılımına bakıldığında en fazla tez 50 ile Sosyal Hizmetler ana bilim dalında gerçekleştirilmiştir. İkinci sırada 42 ile Eğitim Bilimleri ana bilim dalı, üçüncü sırada 30 ile Psikoloji ana bilim dalı, dördüncü sırada 16 ile Sosyoloji ana bilim dalı gelmektedir. Türkiye’de yürütülmüş olan çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin yarısından fazlası bu dört ana bilim dalı altında gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte çok çeşitli ana bilim dallarında bu konuya ilişkin tezlerin yürütülmüş olması konunun interdisipliner olarak ele alındığı göstermektedir. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6. Tezlerin En Fazla Yürütüldüğü İlk On Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı

Ana bilim Dalı	f	%
Sosyal Hizmetler	50	20
Eğitim Bilimleri	42	16.9
Psikoloji	30	12
Sosyoloji	16	6.4
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	13	5.2
Halk Sağlığı	13	5.2
Felsefe ve Din Bilimleri	11	4.4
Ev Ekonomisi	7	2.8
Aile Danışmanlığı ve Eğitimi	6	2.4
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	6	2.4

4. Sonuç

Bu makale kapsamında Türkiye'de yürütülmüş olan çocuk bakım kuruluş modeli konulu tez çalışmalarına dair niceliksel bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda elde edilen bulgulara bakıldığında tez çalışmalarının %81.6'sının yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu konuya dair 204 yüksek lisans tezine karşın 38 doktora tezi bulunduğu görülmektedir. 1986 yılından beri yürütülen bu tezlerin yalnızca 38'inin doktora tezi olması doktora düzeyindeki araştırmacıların bu konuya daha az ilgisi olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan bu bulgu alana ilişkin çalışmaları olan araştırmacıların yüksek lisans eğitiminin ardından doktora eğitimlerine devam etmediklerini yahut araştırmacıların doktora çalışmalarında farklı konu alanlarına yöneldiği şeklinde yorumlanabilir. Yüksek lisans tezlerine nazaran kapsamı geniş olan doktora tezlerinde çocuk bakım kuruluş modellerinin daha fazla çalışılmasının literatür açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

2023 yılında geçmiş yıllara nazaran çok daha az çalışmaya konu olan çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin 7 tez yazılmış ve 2024 yılında ise bu konuya dair herhangi bir tez yazılmamıştır. Günümüzde kuruluş düzeyinde ve bu kuruluşlarda kalmakta olan çocukların sayısı odağında herhangi bir azalma yaşanmamasına rağmen son yıllarda bu konu hakkında yapılan araştırmaların azalması konuya dair ilginin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın çocuk bakım kuruluşlarıyla ilgili araştırmalar yürütecek akademisyen ve araştırmacılara yönelik prosedürleri basitleştirmesi, süreci kısaltması ve veri toplama ile yayın yapma süreçlerinde motivasyonel bir destek mekanizması oluşturması,

sınırlı zaman, kaynak, motivasyon ve enerjiye sahip araştırmacıların da bu alanda bilimsel çalışmalar gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayacaktır.

250 tezin 243’ü Türkçe dilince yazılmış olup yalnızca 7’si İngilizce dilinde yazılmıştır. Çocuk koruma sisteminin tüm dünyanın hassas yaklaştığı ve geliştirmek istediği bir konu olması dolayısıyla, ülkeler arası karşılaştırmalar ile iyi uygulama örneklerinin tespit edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda, Türkçe literatürden yabancı araştırmacıların yararlanabilmesi adına yabancı dilde yürütülen çalışmaların sayısının artırılması gerekmektedir. İngilizce özetin sunduğu bilginin kapsamı sınırlı olduğu için Türkiye’ye özgü çocuk bakım kuruluş modelleri konusunda ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyen uluslararası araştırmacıların kullanacağı yabancı dilde hazırlanmış kaynaklara ihtiyaç vardır.

Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezler genellikle (%66) nicel inceleme yöntemini kullanmıştır. Bu tezlerde sıklıkla (%78.4) var olan ölçme aracının kullanılması tercih edilmiştir. Çok farklı isimlerle anılan çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin en fazla 76 ile yetiştirme yurdu modelini incelediği görülmektedir. Son yıllarda çocuk evi modelinin hayata geçirilmesi ve bundan önce uzun yıllar boyunca yetiştirme yurdu modelinin kullanılmış olması bu modeldeki çalışmaların daha fazla olmasını açıklayabilir. Diğer taraftan psikososyal destek ihtiyacı olan çocukların bulunduğu Çocuk Destek Merkezlerinde 10 tez çalışması yapılmış olup 2022 yılındaki isim değişikliği ile İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesine dönüştürülmelerinin ardından ise hiçbir tez çalışması yürütülmemiştir. Bu modelde çocukların daha kırılgan olması tez çalışmalarının özenli yapılmasını gerekli kılmaktadır. Fakat konuya dair hiç tez çalışması yapılmamış olması modelin işlevselliği, çocuk ve personellerin durumu hakkında yeterli ve gerekli bilgi akışının literatüre yansımamasına sebep olacaktır. Bu durum gelecekte uygulanacak olan gerek politika geliştirme gerekse de mevzuat geliştirme çalışmaları için eksik bilgi temelini doğuracaktır. Araştırmacıların bu modele odaklanması ve bakanlığın bu modelde çalışma yapılmasına imkân tanınması veri akışının sağlanması için önemli görülmektedir.

Tezlerin çoğunluğunun Ankara (82 tez) ve İstanbul (55 tez) illerinde yapılması diğer illerdeki çocuk bakım kuruluş modelleri konusunda veri akışının sınırlı olduğunu göstermektedir. 64 farklı ilde tez çalışmasının yürütülmesi, bu illerde çocuk bakım kuruluş modellerinin bulunduğunu ortaya koymakta fakat araştırmacıların büyük şehirlerde bulunan kuruluşlara ilgi göstermesi küçük şehirlerdeki mevcut durumların göz ardı edilmesi riskini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla bu konuda yapılan tez çalışmalarının farklı illerde

daha fazla sayıda yapılarak yayılması faydalı olacaktır. Tezlerin en fazla sosyal hizmet konu alanında (%29.6) yazıldığı tespit edilmiştir. En fazla tez Hacettepe Üniversitesi bünyesinde (%21.2) yürütülmüştür. Tezlerin neredeyse yarısı (%49.2) Sosyal Bilimler Enstitüsünde gerçekleştirilmiştir. En fazla tez Sosyal Hizmet ana bilim dalında (%20) gerçekleştirilmiştir.

Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin amaçlarına göre dağılımına bakıldığında birinci sırada çocukların sosyo-demografik ve klinik özellikleri, ikinci sırada ise çocukların topluma entegrasyonu yer almaktadır. Çocuk bakım kuruluş modeli konulu tezlerin çoğunluğunun yalnızca çocukların yaşantılarını incelemeyi amaçladığı görülmektedir. Bu durum çocuklara ilişkin öneriler ortaya koymak açısından önemli olarak değerlendirilebilir. Fakat çocuk bakım kuruluş modelinde çalışan personellere ve çocuk bakım kuruluş modellerinin işleyişine yönelik çalışmaların daha az olması, üstünde durulması gereken bir bulgudur. Çünkü bu çalışmaların sayısına bakıldığında doğrudan çocuklara yönelik olan çalışmaların yarısından daha az olması, tez çalışmaları açısından daha az tercih edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla gelecek çalışmaların çocuk bakım kuruluş modellerinde çalışan personellere odaklanması faydalı olabilir. Bundan sonraki çalışmalar ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi dahil olmak üzere mevcut tüm modellerde çalışan personellerin bulundukları kuruluş modeline göre personelin farklılaşan çıktılarını ortaya koymalıdır. Böylece personeller için zorlayıcı koşullar sunan ve işlevselliği azaltan modellerin revize edilerek geliştirilmesine imkân tanınabilir. Olumlu bir kuruluş iklimi yaratmaya yönelik bu çaba sonucunda çocuk bakım kuruluş modellerinin daha işlevsel bir hale bürünmesi sağlanabilir. Diğer taraftan çocuk bakım hizmetlerine yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kaynakların doğru bir şekilde aktarılması adına kuruluş işleyişi ve sisteminin hangi açılardan ve ne yönde güçlendirilmesi ihtiyacı bulunduğunu inceleyen araştırmaların artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın sonucunda son yıllarda yeterli tez çalışması yapılmadığı ve özellikle ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi modeline daha fazla ilgi gösterilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Kaynaklar

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). Bilgilendirme Kitapçığı. Erişim Tarihi: Ocak 10, 2025, https://www.aile.gov.tr/media/159360/turkiye-geneli-bilgilendirme-kitapcigi_2024.pdf

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). Bilimsel araştırma taleplerinde bulunacakların dikkat edecekleri hususlar. Erişim Tarihi: Ocak 10, 2025, <https://www.aile.gov.tr/eydb/duyurular/bilimsel-arastirma-taleplerinde-bulunacaklarin-dikkat-edecekleri-hususlar/>
- Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığı. (2025). Kurum Hakkında. Erişim Tarihi: Mayıs 1, 2025, <https://www.aile.gov.tr/chgm/teskilat-yapisi/kurum-hakkinda/#:~:text=1938%3A%20Ana%20Kuca%C4%9F%C4%B1%2C%20Yetimevi%20ve,%C3%87ocuk%20Yuvas%C4%B1%E2%80%9D%20ad%C4%B1%20alt%C4%B1nda%20birle%C5%9Ftirildi.>
- Aksoy, A. S. (2023). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Türkiye’deki Gelişimi. *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 147-161. <https://doi.org/10.47138/jeaa.1389216>
- Alsharif, A. H., Salleh, N. M. D. ve Baharun, R. (2020). Bibliometric analysis. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 98(15), 2948-2962. <https://www.jatit.org/volumes/Vol98No15/6Vol98No15.pdf>
- Atak. I. (2022). Grup çalışmalarının bilinçli farkındalık, yaşam doyumu, algılanan stres ve öznel mutluluk düzeylerine etkisi: Çocuk Evleri Sitesi örneği. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, E. (2019). Türkiye’de Çocuk Hizmetleri ve Sosyal Hizmet. *Sosyal Hizmet Dergisi*, 2(1), 6-17. <https://shuder.org/Resimler/f90687d6-33a5-4768-a48f-52ead355ea1csosyal-hizmet-dergisi-temmuz-aralik-2019pdf.pdf#page=6>
- Baysal, A. E. (2017). Koruyucu aile uygulamaları ve sonuçları: İstanbul örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Bruning, M. R. ve Doek, J. E. (2021). Characteristics of an effective child protection system in the European and international contexts. *International journal on child maltreatment: research, policy and practice*, 4(3), 231-256. <https://doi.org/10.1007/s42448-021-00079-5>
- Cullin, J. (2022). If we look at child protection reform through the lens of systems science, what do we see?. *British Journal of Social Work*, 52(7), 3964-3981. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac048>
- Dias, D., Nunes, R., Coelho, J., Martinho, G. ve Santos, A. (2024). Optimizing child protection systems: A systematic review of the literature on risk assessment practices. *Children and Youth Services Review*, 107876. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107876>

- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Duygulu, İ. (2023). Kişisel tarihimizden bir kesit: Yetiştirme yurtları ve çocuk politikası. Erişim Tarihi, Mayıs 1, 2025, <https://www.politikagazetesi.org/?q=content/ki%C5%9Fisel-tarihimizden-bir-kesit-yeti%C5%9Firme-yurtlar%C4%B1-ve-%C3%A7ocuk-politikas%C4%B1>
- Ellegaard, O. ve Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105, 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Elmacı, D. (2019). Türkiye'de koruma altındaki çocuklara yönelik çocuk koruma kuruluşlarındaki değişimler. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 33-59. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/920809>
- Elmacı, D. (2022). Milli Eğitim Bakanlığının Yetiştirme Yurtlarıyla İmtihanı: Özel Eğitim ve Çocuk Koruma Alanından Tarihsel Deneyimler. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1067-1082. <https://doi.org/10.51460/baebd.1052563>
- Erbay, E. ve Aslan, E. (2017). Ankara aile ve sosyal politikalar il müdürlüğüne bağlı çocuk evlerinde çalışan bakım elemanları ve çocuk evi sorumlularının iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21(2), 535-556. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/355971>
- Erbay, E. ve Çalış, N. (2022). Kurum bakımı altında kalan bireylerin deneyimleriyle korunma ihtiyacı olan çocuk olmak: retrospektif bir araştırma. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 10-32. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2850707>
- Erdoğan, T. ve Tuncer, B. (2018). Çocuk açısından kurum bakımının olumlu ve olumsuz yönleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 3(2), 474-484. <http://dx.doi.org/10.21733/ibad.414956>
- Ervüz, F. Ö. (2020). Çocuk yuvalarından çocuk evlerine geçişte çocukların psiko-sosyal gereksinimleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gülmen, G., Kale, M. ve Avcı, A. (2023). Çocuk evlerinde çalışan bakım personellerinin tükenmişlik ve yaşam doyumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Society & Social Work*, 34(2), 405-426. <https://doi.org/10.33417/tsh.1033606>

- İzci, L. (2020). Türkiye ve İngiltere’de koruyucu aile sisteminin karşılaştırması. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 50, 140-163. <https://doi.org/10.48070/erusosbilder.740035>
- İzci, L. ve Mazman, İ. (2021). Sembolik etkileşimcilik çerçevesinden korunmaya muhtaç çocuklarda benlik. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 151-170. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1350038>
- Mısırlı, G. N. (2020). Çocuk koruma sistemi kapsamında bakım tedbiri sürecinin nitel analizi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Muridzo, N. G. ve Chikadzi, V. (2020). Zimbabwe’s poverty and child sexual abuse. *Children Australia*, 45(4), 222-228. <https://doi.org/10.1017/cha.2020.41>
- Orangi, S. A. ve Kooshki, G. (2022). Child protection systems: a case study of the legal systems of Iran and Turkey. *Journal of Comparative Law*, 6(1), 143-161. <https://doi.org/10.22080/lps.2022.23004.1302>
- Özaydın, E. D., İmir, H. M., Kılınç, F. E. ve Bektaş, N. (2021). Üniversite çalışanlarının koruyucu aile uygulamasına bakış açısı: bir durum çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(50), 231-277. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.617942>
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: the main steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020065>
- Resmi Gazete. (2005). Çocuk Koruma Kanunu. Erişim Tarihi: Kasım 22, 2024, <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050715-1.htm>
- Resmi Gazete. (2015). Çocuk destek merkezleri yönetmeliği. Erişim Tarihi: Kasım 22, 2024, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/03/20150329-1.htm>
- Resmi Gazete. (2022). Çocuk koruma hizmetleri planlama ve çocuk bakım kuruluşlarının çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik. Erişim Tarihi: Kasım 22, 2024, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220906-12.htm>
- Sadak, E. ve Yıldırım, F. (2020). Kurum bakımından ayrılan bireylerin toplumsal yaşama uyum sorunlarının “sosyal hizmetler” bağlamında değerlendirilmesi. *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 169-191. <https://dergi.neu.edu.tr/index.php/sosbilder/article/view/251/117>

- Sarı, K. S., Ergüt, İ. K. ve Ünlü Çeber, Ç. (2021). Türkiye'de çocuk hizmetlerinin tarihsel süreci. *T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Politikaları Serisi*, 1(4), 1-46. <https://www.aile.gov.tr/media/88094/cocuk-politikalari-serisi-4.pdf>
- Semerci, M., Tatal, K., Acar, B. ve Yaman, Ö. M. (2020). Çocuk evlerinde çalışan çocuk bakım elemanlarının yaşadıkları sorunlara yönelik niteliksel bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 49, 171-188. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1079580>
- Sütçü, S., Batman, H., Eraslan, E. ve Demirel, A. C. (2023). Cumhuriyetin 100. yılında geçmişten günümüze Türkiye'de çocuk koruma sistemi. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 183-198. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3423136>
- Şenocak, H. (2006). Korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemleri. *Journal of Social Policy Conferences*. 1(51), 177-228 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9187>
- Yıldırım, Ş. (2017). 2000'li yıllarda çocuk koruma sistemi içinde bakım hizmetlerinin genel görünümü. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(01), 87-110. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.297856>
- Yıldırım, Ş. ve Işıksan, V. (2018). Çocuk evinde kalan çocukların sosyalleşme sürecindeki ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 46-70. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/515178>
- Yıldız, B. N. ve Karataş, M. (2024). Çocuk evleri hizmet modelinde psikososyal destek sağlayan meslek elemanlarının deneyimleri: Sivil toplum kuruluşu örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 35(1), 113-135. <https://doi.org/10.33417/tsh.1185725>
- Yolcuoğlu, İ. G. (2009). Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(18), 43-58. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/197984>